

Жижома О. О.,*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
та слов'янської філології**ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»
<https://orcid.org/0000-0002-7589-4761>***Жижома О. В.,***студентка третього курсу ДВНЗ**«Приазовський державний технічний університет» IV рівень акредитації
соціально-гуманітарного факультету, за першим (бакалаврським) рівнем освіти
<https://orcid.org/0009-0001-6462-6876>*

КОЛОРАТИВИ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІДІОСТИЛЮ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ СЕРГІЯ ЖАДАНА)

Анотація. Дана розвідка присвячена комплексному лінгвопоетичному дослідженню колоративної лексики Сергія Жадана як фундаментального складника його індивідуально-авторського стилю. Актуальність роботи зумовлена необхідністю вивчення мовної особистості митця через призму кольоропозначень, які в сучасному художньому дискурсі постають не лише дескриптивними елементами, а й потужними когнітивними маркерами національної та індивідуальної картини світу.

У межах дослідження доведено, що колористика Жадана виходить за межі візуальної описовості, набуваючи онтологічного статусу. Особливу увагу приділено аналізу «антрацитової» палітри, яка визначена як семантичний каркас індустріальної метафізики автора. Чорний колір у текстах письменника інтерпретується як багатогранна субстанція, що поєднує в собі символіку праці, енергії, виснаження та екзистенційної межі. Проаналізовано специфіку «вісцеральних» метафор, зокрема функціонування лексеми «кров» як колоратива, що заземлює текст, надаючи йому фізіологічної достовірності та емоційної напруги.

Окремим вектором є аналіз естетики «запиленої палітри», що формує ефект кінематографічності та рефлексує стан «транзитності» людського існування в умовах постіндустріального ландшафту та воєнного хаосу. Виявлено, що через нестандартні сполучуваності колоративів із абстрактною лексикою та назвами фізичних відчуттів автор створює ефект синестезії, де колір взаємодіє із запахом та звуком.

Узагальнено, що система кольороназв С. Жадана є цілісною ідеографічною структурою, яка маркує психологічні та географічні «сірі зони», трансформуючи травматичний досвід у художні образи високої інтенсивності. Визначено перспективи подальших розвідок, зокрема в напрямі компаративного аналізу колірної парадигми С. Жадана з текстами інших представників «воєнного» покоління, а також вивчення еволюції колоративів у часовому вимірі – від ранньої урбаністичної лірики до творів періоду повномасштабного вторгнення. Стаття пропонує нові підходи до розуміння механізмів формування ідіостилю через взаємодію реалістичних та сюрреалістичних пластів мови.

Ключові слова: ідіостиль, Сергій Жадан, колоративи, художній дискурс, індустріальна метафізика, лінгвопоетика, метафора.

Постановка проблеми. У сучасному науковому дискурсі особливу увагу привертає дослідження індивідуального мовлення митця, зокрема тих засобів, що формують його ідіостиль. Одним із таких важливих компонентів виступають колороназви, адже саме через них ідіолектна особистість реалізується в межах загальної картини світу, номінуючи у своїх творах явища політичного, культурного, суспільного й духовного характеру певного історичного періоду. Індивідуальне, нетипове використання кольорової лексики, зумовлене авторським баченням і талантом, дозволяє митцеві по-особливому інтерпретувати мовні ресурси, створюючи унікальний, неповторний стиль. Звернення сучасних письменників до експресивного потенціалу колороназв сприяє розвитку образної системи художнього мовлення, активізує використання виражальних засобів і поглиблює семантичну насиченість тексту. Саме тому аналіз функціонування колороназв як засобів стилізації художнього мовлення та маркерів ідіостилю письменника становить актуальну проблему цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема функціонування кольороназв у художньому тексті має тривалу традицію в мовознавстві та літературознавстві. Теоретичні засади дослідження кольору як мовно-культурного феномена були закладені в працях вітчизняних і зарубіжних учених, які розглядали колір як важливий елемент семантичної структури тексту, носій символічних значень та емоційно-експресивного навантаження. Зокрема, значний внесок у вивчення лексико-семантичного поля кольору здійснили такі дослідники, як О. Потебня, Л. Виготський, Б. Берлін і П. Кей, які обґрунтували універсальні та культурно зумовлені аспекти сприйняття кольору. В українському мовознавстві цьому питанню були присвячені розвідки Н. Сологуб, Л. Лисиченко, Т. Космеди, які досліджували семантику, структуру та функції кольороназв у різних типах дискурсу. Значна увага приділялася також

символіці кольору в художніх текстах, зокрема у контексті національної картини світу. Безпосередньо творчість Сергія Жадана привертала увагу багатьох сучасних літературознавців, дослідження його прози та поезії здійснювали такі науковці, як Ярослав Поліщук, Тамара Гундорова, Олександр Бойченко, які аналізували стильові особливості автора, його ідіостиль, проблематику постмодернізму, травматичний досвід та урбаністичні мотиви. У межах цих досліджень побіжно порушується і питання кольорової образності як складника художнього світу письменника. Водночас спеціальні розвідки, присвячені саме колороназам у творчості Сергія Жадана, залишаються поодинокими, не знайшло окремого висвітлення й питання функціонування кольорової лексики як засобу формування ідіостилу.

Постановка завдання. Індивідуальний стиль письменника, як правило, окреслюється сукупністю характерних мовних ознак, що визначають своєрідність його художнього мислення. Дослідження колоративів у текстах Сергія Жадана дає змогу конкретизувати особливості його ідіостилу та з'ясувати роль кольорової лексики у формуванні авторської картини світу. У межах даної розвідки передбачено розв'язання таких завдань: виявити колоративи в текстах творів письменника, здійснити їхню семантичну та функціональну класифікацію, проаналізувати контекстуальні особливості їх уживання, визначити їхню символічну та емоційно-експресивну роль, а також з'ясувати, яким чином колоративи виступають засобами формування ідіостилу автора.

Метою статті є комплексний аналіз колоративів у художньому дискурсі Сергія Жадана, встановлення їх семантичної, функціональної та стилістичної ролі у формуванні ідіостилу письменника, а також визначення особливостей індивідуально-авторської картини світу, репрезентованої через систему колороназв.

Виклад основного матеріалу. У сучасному літературному дискурсі особливої уваги набуває проблема художньої репрезентації дійсності, зокрема через систему образних засобів, серед яких колір посідає вагомe місце, виступаючи не просто декоративним елементом, а й потужним засобом передачі емоційного напруження, історичної пам'яті та психологічної глибини. У мовознавчих студіях колороназви розглядаються як особлива група лексики, що поєднує номінативну та експресивну функції. Вони поділяються за структурою на прості (основні: чорний, білий, червоний, синій тощо), похідні (золотавий, блідий, темно-зелений) та складені (криваво-червоний, попелясто-сірий), а за семантикою – на базові, відтінкові та метафорично-символічні [1; 97–112]. У художньому тексті ці одиниці реалізують низку функцій: номінативну (пряме позначення кольору предмета), описову (деталізація пейзажу, портрету, атмосфери), експресивно-емоційну (підсилення настрою, створення психологічного клімату) та символічну (передача абстрактних понять, філософських ідей, культурних кодів) [2; 4].

Розмірковуючи над питанням стилю в цілому і над індивідуально-авторським взагалі, слід зупинити окрему увагу на проблемі індивідуальної словотворчості, адже суть полягає не лише в тому, щоб максимально проаналізувати оригінальність художньої манери письменника, але й продемонструвати своєрідність художніх прийомів, втілених у його творчості, всебічно відобразити його самобутність.

Рівень наочності й глибини індивідуально-стилістичної своєрідності творчості митця зумовлений гостротою й багатомірністю суб'єктивних якостей художньої манери порівняно із об'єктивними та структурними засобами, тому ідіостиль і розглядається у сучасних лінгвістичних студіях переважно як сукупність глибинних текстотвірних домінант і констант конкретного автора. Індивідуально-авторський стиль проявляється не лише на рівні тропів, образів – це своєрідна модель побудови усього тексту, коли у комплексі стрижневі елементи (у даній розвідці це колоративи), що формуються під впливом функціонально-стильових, жанрово-стильових, індивідуально-стильових факторів, займають свою нішу у творі у конкретний період творчості письменника і згодом розповсюджуються на подальші його тексти.

Мовна особистість Сергія Жадана, одного з найвпливовіших авторів пострадянського простору характеризується багаторівневою структурою: комунікативною, емотивною, вербально-семантичною, моральною, тому вагомість мовної особистості митця буде визначатися не лише значущістю озвучених ними проблем, а й тим, наскільки організовані в текстах мовні елементи, що допомагають зреалізувати індивідуально-авторську вербальну семантичну систему, адже будь-який художній текст обов'язково несе на собі відбиток неповторної авторської індивідуальності.

Колоративи утворюють певний окремий ярус, який привертає до себе увагу не лише як стилетворча категорія, що характеризується індивідуально-авторським тлумаченням образу, а й мовна, адже автор, на фоні мовної та національної картини відбирає конкретні одиниці, що допоможуть зреалізувати задум. До того ж особливості авторського бачення картини світу віддзеркалює й естетично зумовлена концептуальність, що об'єднує різні параметри тексту: композиційні принципи, експресивність, особливу ритміку тощо. Органічно взаємодіючи з іншими складовими тексту, доповнюючи його, колоративи допомагають створити концепцію художніх образів, які й формують індивідуально-авторський стиль, адже згідно із художнім задумом усі мовні засоби мають бути внутрішньо пов'язані між собою і естетично виправдані. При цьому у стилістиці індивідуально-художньої творчої лабораторії поета наочно, яскраво, гостро виступають кольори як елементи національного характеру, що водночас набувають багатозарової семантики, залежної від контексту, культурних традицій та індивідуального авторського бачення [3], стають маркерами глибинних смислів, пов'язаних із національною картиною світу. Чорний часто асоціюється з трагікою, смертю, безвихіддю; білий – з чистотою, надією чи, навпаки, холодною байдужістю; червоний – з кров'ю, пристрастю, боротьбою; зелений – з життям, відродженням або отруйною небезпекою. Ці асоціації не універсальні: вони формуються під впливом історичного досвіду, фольклору, релігії та повсякденної культури, тому в художньому дискурсі колір перетворюється на засіб авторського світобачення [4; 7]. У текстах, де домінує посттравматична чи воєнна тематика, колористика стає засобом фіксації травми, руйнування та пошуку сенсу в хаосі; барви не просто ілюструють події, а стають частиною психологічного портрета персонажів, відображаючи їхній внутрішній розлад чи спроби опору. У текстах Сергія Жадана колір не є випадковим декоративним елементом – він перетворюється на основний інструмент створення настрою, атмосферності й глибокого психологізму, він завжди пронизаний емоційним

зарядом, стає маркером травми, фізичного болю, пам'яті тіла й водночас опору цьому болю. Кольороназви перетворюються на інструмент наративу: вони не просто описують світ, а керують читацьким сприйняттям, уповільнюють або прискорюють ритм, змушують зупинитися й відчутти. Найчастіше митець використовує метафоричний колір, де барва вже не належить предмету, а стає станом душі, тілесним відчуттям або знаком воєнного досвіду, що в'ївся в шкіру, в очі, в пам'ять. Уся барволексика є інструментом передачі відчуття втрати, прикордонності існування, постійної загрози та пошуку сенсу в умовах пострадянського та воєнного хаосу. Кольорова палітра переважно приглушена, домінують темні, холодні, сірі відтінки, які створюють відчуття спустошення, безвиході й водночас крихкої надії. Водночас у різних творах колористика набуває власної специфіки, відображаючи тематичні та емоційні акценти кожного з них [5; 5]. Сергій Жадан – це майстер «індустріальної метафізики», і кольорова палітра в його текстах ніколи не буває випадковою, це не просто декорацією, це – фундамент його ідіостилю, адже у творах колір виступає не стільки візуальним інструментом, скільки онтологічним маркером. Жадан створює специфічну «естетику розпаду», де колір формує впізнану авторську манеру – суміш жорсткого реалізму та поетичного сюрреалізму. Одним із найвживаніших кольорів у текстах Сергія Жадана є *чорний*. Можна сказати, що даний колір є каркасом, на якому тримається вся конструкція його художнього світу. Без цього «антрацитового» фільтра ідіостиль митця втратив би свою щільність і перетворився б на звичайну сентиментальну оповідь, саме чорний робить його тексти мужніми, стриманими та водночас надзвичайно глибокими. Чорний – це не лише про відсутність світла, це більше про своєрідну густу, майже відчутну на дотик субстанцію, найвпізнаваніший із усіх кольорів Жадана – центральний елементом індустріальної метафізики: колір землі, палива, пам'яті і, врешті-решт, опору. Ідіостиль письменника Сергія Жадана – це про конкретику, тому чорний має фізичні властивості: він намащується, відчувається, пахне, заземляючи текст, додаючи йому ваги: «*Чорний дощ затопить твоє подвір'я*», «*Чорні дерева в холодних снігах, ніби африканки на білих простиралах*», «*І в чорних снігах засинали дерева*», «*Чорна ріка, тече собі чорна ріка*», «*Чорна солодка вода степової ріки*», «*Чорна зоря арейтантів*», «*У чорних снігах засинали дерева*». Для донецького регіону чорний виступає і кольором ресурсу, і кольором виснаження та спустошення: «*Чорне вугілля, що лежить у підвалах, як застигла ніч*», «*Чорний камінь вугілля*», «*Легені – чорні, як рукавички*», «*Дивиться чорним оком (мрець-шахтар)*», «*...усіх нас винесуть в чорний коридор*», «*Світи наді мною чорне сонце, світи*», «*...і він підіймається й спльовує чорну кров*», «*Чорного неба масний антрацит*», «*Чорна ламана, зла зимова тиша*», «*Торкається серця руками, вимощеними в чорноземі*», «*У темний ґрунт всмоктується туман*», «*Ніч вибивається з вибалок, ніби нафта, заповнюючи собою колії та порожні вагони*». Подібне використання чорного кольору як «чорного серця» країни сприяє матеріалізації стилю, коли читач не лише уявляє картину, а й ніби відчуває її на дотик. У таких прийомах і проявляється жаданівська метафорична тягучість, коли чорний колір допомагає йому поєднати індустріальний пейзаж із сюрреалізмом: ніч стає не часом доби, а простором, де можливе диво або смерть. Так, порівнюючи терикони із грибами Донбасу, автор резюмує: «*...доки ми разом, доти є кому переривати цю землю, знаходячи в її теплих нутро-*

щах чорний колір смерті, чорний колір життя». Цей фрагмент є справжнім маніфестом жаданівського ідіостилю, чорний колір перестає бути просто візуальною характеристикою вугілля і стає екзистенційною віссю, навколо якої обертається всесвіт шахтаря. Терикони є уособленням надгробків над промисловою епохою, чорний колір смерті символізує колір праці, що забирає здоров'я, чорний колір життя – символ невіддільного від вугілля життя на Донбасі, бо це паливо, енергія, від чого залежить добробут, розвиток індустріального регіону; колір спільної праці шахтаря, металурга, машинобудівника, пил на обличчях наче стирає індивідуальні риси, залишаючи лише братерство людей праці, що взаємодіють із пластами історії та породи. Таке оксюморонне поєднання, ужите автором наприкінці поезії, створює ефект «високої напруги». Також чорний колір у Жадана є символом пам'яті та провини, тягар минулого: «*Пам'ять – це чорна вода, в якій не видно дна, але в якій відбиваються всі зірки*». У поезіях останніх часів поступово втрачається «виробничий» романтика, стиль набуває більшої лаконічності і жорсткості, а чорний стає кольором екзистенційної межі, який маркує простір, де закінчується звичне життя і починається історія, писана попелом і землею, бо це колір війни, спалених будівель, чорних вирв у землі, чорний колір людей, що втратили дім: «*Це місто було з каменю та заліза, це місто було солодким, немов коріння. Тепер воно – чорна обвуглена лінза, через яку розглядаєш власне сумління*». Метафора «чорної лінзи» один із способів показати, що війна руйнує не лише будівлі, вона руйнує свідомість, трансформує спосіб мислення, вона спотворює зір, змушуючи дивитися на світ крізь оптику втрати. У збірках часів війни чорний часто використовується як виразний епітет до слова земля, що посилює контрастність: чорна земля – свідок, єдиний надійний фундамент, що акумулює в собі звуки кроків, пострілів, вибухів, молитов, це і могила, і джерело сили людської: «*І коли вони прийдуть і стануть над твоєю головою, і коли вони вдарять у чорну землю своєю ногою...*», «*...той, хто виживе в чорній м'ясорубці*», «*Нагрівалося повітря чорне і прозора чорна кров*». Чорний у Жадана іноді виступає як метафора, за допомогою якої заповнюються смислові й мовленнєві лакуни: «*...нас розділяє, любове, чорний глибокий рів*», «*життя дарувало мені стільки дивних речей, чорних ночей і кольорових плям*», «*Сніг лежить, як стара вата. Ніч стоїть, як чорна ворта. Спи, моє серце, спи, моя радість, світ виявився позбавленим жалості*». Використання колоративу створює атмосферу герметичності, посилює відтінок трагічного стоїцизму. Використання чорного у поєднанні з релігійною символікою для десакралізації чи, навпаки, для надання трагедії сакрального характеру допомагає зробити ідіостиль поета максимально наближеним до сьогодення, коли сакральне стає звичним і буденним, задимленим і чорним: «*Господь ходить у чорній куртці, Господь ховає руки в кишені*». Отже, безумовним фаворитом творчості Жадана є чорний колір, який створює фундамент оповіді, перетворюючи її на моноліт і не даючи розсіпатися на дрібні емоції. При цьому відчуття створення гнітючої атмосфери безвиході немає, скоріше йдеться про фізичне та емоційне виснаження героїв [5; 27–36]. Цей колір є активним учасником наративу, що впливає на сприйняття читача на рівні підсвідомості.

Занурення у густий, металевий та водночас такий живий світ поезії Жадана дозволив виділити ще один ключовий елемент ідіостилю Сергія Жадана, який формує його поетичний

світ – лексему *кров*, що перетворює текст на щось дотикове, майже відчутне фізично, який не просто читаєш, а відчуваєш на смак. Ідіостиль посилюється «фізіологічністю» метафор, які передають не абстрактні страждання, а живі відчуття: запах заліза в повітрі, липкість пальців, як холод шкіри. Цікаво, що у митця все, що живе, мусить або боліти, або пульсувати, і кров при цьому є доказом відчуття справжності зображуваного, а не декорацією: «*Кров проступає на зламі*» – подібний прийом дозволяє авторові передати прояв прихованої суті, адже вона проступає там, де закінчується зовнішня оболонка і починається суть, істина; «*Цівкою крові влітається запах морської води*» – кров і як морська стихія, природна, немінуча, і як частина ландшафту, стихія. Поєднуючи високе з низьким, святе із брутальним, Жадан в одній площині розташовує лексему «кров» із повсякденними речами, у такий спосіб візуалізуючи образ, де краса межує із жертвистістю, наслідками важкого шляху, коли «червоні туплі» – це не просто колір, а драматичний стан: «*Криваве взуття на її ногах*» або взагалі масштабує образ, створює почуття небезпеки, надаючи йому властивостей, здатних змінити простір: «*Бритва пускає кров, ніби до міста чуму*». Також поєднуючи кров із природними субстанціями, автор робить її більш «первісною», як частину природного циклу пошкодження та відновлення, а не «лікарняною» субстанцією: «*Кров на ранах ніби смола на ялинах*» – подібне порівняння заземлює образ, коли кров як частина природного циклу, стає густою, захисною, загоювальною речовиною.

Використання крові як колоратива допомагає створити високу контрастність: червоне на темному тлі, на снігу, на металі, передає відчуття часу, адже кров, що тече, це про життя, про теперішнє, а запечена кров – про минуле. Та й любов у Жадана часто травматична, вона неможлива без болю, бо зачіпає живу тканину. Завдяки тому, що кров у Жадана виступає своєрідним сполучним матеріалом, за допомогою якого митець може поєднати несумісні речі: побут і сакральне, статичне й динамічне, естетичне й натуралістичне. У такий спосіб створюється ефект високої напруги, що притягує увагу реципієнта, не залишає його байдужим, змушує оцінити на фізіологічному рівні вагу, об'єм і силу створеного художнього образу.

Ідіостиль Жадана вирізняється ще й кінематографічністю, коли використання сірого та блідо-жовтого зумовлює ефект старої плівки, що впливає на стиль автора: подібні кольори сприяють легітимізації простору Донбасу як міфологічного «пограниччя». Сірий колір у Жадана – це не про відсутність барв, а про колір дифузії, коли створюється відчуття стертості межі між живим і мертвим, теперішнім і минулим, це робить мову твору меланхолійною, але водночас гранично точною в описах бетонних ландшафтів та «примарних» міст. А ще це й колір дощу, бетону, залізниці та прикордонних міст, що символізує простір, де нічого не закінчується, але й нічого не починається. Іноді таким кольором позначається шлях, перони, колії, що зникають у тумані, створюючи відчуття «транзитності» людського буття. Як метафора сірий символізує забуття, тобто колір вицвілої пам'яті, психологічних та географічних сірих зон: «...*сірий колір дощу над залізничним депо, де літо завершиться, мов стара телепередача*». Подібні використання даного кольору у текстах сприяє посиленню екзистенційної самоти, робить світ навколо героя примарним, без чітких обрисів. Блідо-жовтий – ще один з улюблених кольорів Сергія Жадана, пов'язаний із руйнуванням, що

використовується, відповідно, у текстах для створення картини випаленого ландшафту – серпневого Донбасу, коли спека висмоктує життя, а повсюдний пил блідо-рожевого кольору, осідаючи на легенях і спогадах, передає загальну втому з присмаком ностальгії: «...*блідо-жовте світло ліхтарів, що падає на випалену траву, ніби стара позолота на дешевих іконах*». Ці кольори абсолютно позбавлені радикальності, вони використовуються автором здебільшого для передачі перехідних відтінків, ймовірно, для підкреслення нарративу про те, що наше життя проходить посередині – між містами, епохами, війною і миром. Використання перехідних відтінків створює своєрідну картину запиленої палітри, нагадує старі фотографії, за якими вгадується філософський підтекст.

Колір може оживлювати простір, роблячи пейзаж динамічним: «...*пагорби, з яких стікає синь*», де синій не просто пігмент, а прохолодна вечірня година; створювати паралель між природою і фізичним станом людини: «...*на золотому листі, подібному на стомлене лице*» для передачі осіннього згасання подібного до фізичного виснаження; допомагати створювати атмосферу постіндустріального краєвиду: «...*обрій кольору вохри і оливи*», вкорінюючи текст у реальність заходу сонця на тлі териконів та залізничних колій; створювати експресивне перебільшення: «...*зелені тумани, червоні зливи*», «*стікає приміських небес солодкий кетчуп*» для створення у такий спосіб контрастних картин, де природа реагує на соціальні та особистісні проблеми. Отже, у поезіях Сергія Жадана кожний колоративний елемент (навіть рідко вживаний) завжди стилістично виправданий, він формує унікальний ідіостиль поета, міксує жорстокий реалізм із ніжним ліризмом.

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що колористика у текстах Сергія Жадана є своєрідним засобом матеріалізації оповіді, виступає основою авторської моделі, де колір не просто барва, а показник, що маркує життя, стан людини. Виступаючи динамічним учасником нарративу, колоративи слугують основним інструментом трансляції авторських концептів, формують неповторний, унікальний і, разом із тим, впізнаваний ідіостиль поета, впливаючи на загальний рівень читацького сприйняття, поглиблюючи та увиразнюючи експресивно-емоційну складову тексту. Дана наукова розвідка не вичерпує усього кола питань, пов'язаних із дослідженням колоративів і відкриває низку напрямків, серед яких аналіз відтворення авторської колористики С. Жадана в іноземних перекладах, здійснення компаративного аналізу колірної парадигми С. Жадана з текстами інших представників «воєнного» покоління, а також вивчення еволюції колоративів у часовому вимірі – від ранньої урбаністичної лірики до творів періоду повномасштабного вторгнення.

Література:

1. Критенко А. П. Семантична структура назв кольорів в українській мові. Мовознавство. 1997. № 4. С. 97–112.
2. Бабій І. М. Семантика, структура та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові (на матеріалі малої прози В. Стефаника, М. Коцюбинського, М. Хвильового) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1997. 21 с.
3. Форманова С. В., Базик О. І. Семантико-стилістичні функції хроматизмів як засіб формування національно-мовної картини світу. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/114875>.
4. Гуменюк І. І. Колористика у фразеології – ключ до культурної інтерпретації (на матеріалі англійської та української мов). Нау-

кові праці Кам'янець-Подільського державного університету. 2005. Вип. 11, т. 1. С. 211–217.

5. Вегеш А. І. Роль кольору в романі Сергія Жадана «Інтернат». Записки з українського мовознавства. 2019. Т. 2, № 26. С. 27–36. DOI: <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2019.26.181450>

Zhyzhoma O.O., Zhyzhoma O.V. Coloratives in artistic discourse as a means of idiostyle formation (based on the works of Serhiy Zhadan)

Summary. This study provides a comprehensive linguo-poetic analysis of Serhiy Zhadan's color vocabulary as a fundamental component of his individual authorial style (idiostyle). The relevance of the research stems from the necessity to examine the artist's linguistic personality through the prism of color terms, which in contemporary literary discourse serve not merely as descriptive elements but as powerful cognitive markers of both national and individual worldviews.

The research demonstrates that Zhadan's color palette transcends visual descriptiveness, attaining an ontological status. Special attention is paid to the analysis of the "anthracite" palette, identified as the semantic framework of the author's industrial metaphysics. In the writer's texts, the color black is interpreted as a multifaceted substance that combines the symbolism of labor, energy, exhaustion, and the existential limit. The study further analyzes the specifics of "visceral" metaphors, particularly the functioning of the lexeme "blood" as a colorative that anchors the text, providing it with physiological authenticity and emotional tension.

A distinct focus of the research is the analysis of the "dusty palette" aesthetics, which creates a cinematic effect and reflects the "transience" of human existence within post-industrial landscapes and wartime chaos. It is revealed that through unconventional collocations of coloratives with abstract vocabulary and sensory perceptions, the author achieves a synesthetic effect where color interacts with smell and sound.

In conclusion, S. Zhadan's system of color naming is presented as a cohesive ideographic structure that marks psychological and geographical "grey zones," transforming traumatic experience into high-intensity artistic imagery. The study outlines prospects for further research, specifically in the direction of a comparative analysis of Zhadan's color paradigm with the texts of other "war generation" representatives, as well as the evolution of coloratives over time—from early urban lyrics to works produced during the full-scale invasion. The article offers new approaches to understanding the mechanisms of idiostyle formation through the interaction of realistic and surrealist linguistic layers.

Key words: idiostyle, Serhiy Zhadan, coloratives, artistic discourse, industrial metaphysics, linguo-poetics, metaphor.

Дата першого надходження статті до
видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після
рецензування: 15.05.2026

Дата публікації (оприлюднення)
статті: 26.05.2026